Rada
Európskej únie

V Bruseli 20. novembra 2026
(OR. en)

15479/26

CULT 138
CULT HERIT 33

VÝSLEDOK ROKOVANIA

Od:	Generálny sekretariát Rady
Komu:	Delegácie
Predmet:	Uznesenie Rady a zástupcov vlád členských štátov, ktorí sa zišli na zasadnutí Rady, o pracovnom pláne EÚ pre kultúru na roky 2027 – 2030

Delegáciám v prílohe zasielame uvedené uznesenie, ktoré Rada (vzdelávanie, mládež, kultúra a šport) schválila na svojom zasadnutí 20. novembra 2026.

PRÍLOHA

Uznesenie Rady a zástupcov vlád členských štátov, ktorí sa zišli na zasadnutí Rady, o pracovnom pláne EÚ pre kultúru na roky 2027 – 2030

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE A ZÁSTUPCOVIA VLÁD ČLENSKÝCH ŠTÁTOV ZASADAJÚCI V RADE,

OPÄTOVNE POTVRDZUJÚC:

– dlhodobú strategickú víziu umiestniť kultúru do srdca európskej identity, ako sa uvádza v spoločnom vyhlásení „Európa pre kultúru – kultúra pre Európu, ktoré 18. júna 2026 schválili Rada Európskej únie, Európsky parlament a Európska komisia[1];

BERÚC DO ÚVAHY

– pracovné plány EÚ pre kultúru a ich dosiahnuté výsledky, na ktorých základe sa stanovili politické priority na vysokej úrovni a agenda zameraná na budúcnosť, pokiaľ ide o zapojenie členských štátov v oblasti kultúrnej politiky na úrovni Únie;

UZNÁVAJÚC

– prirodzenú hodnotu kultúry ako zdroj zmyslu, inšpirácie, inovácie, prepojenia medzi ľuďmi, vzájomného pochopenia, identity a komunity;

– že kultúrna a jazyková rozmanitosť Európy tvorí spoločné dedičstvo, ktoré by sa malo ceniť, podporovať a uchovávať v prospech všetkých;

– ústrednú úlohu kultúry pri ochrane demokracie a presadzovaní európskych hodnôt, ako aj pri podpore mieru, spoločenskej odolnosti, spoločenského dialógu, začlenenia, sociálnej súdržnosti a zdravia a blahobytu všetkých občanov Únie;

[1] C/2026/3440, 25. 6. 2026.

– úlohu kultúry pri presadzovaní rodovej rovnosti a skutočnosť, že je potrebné, aby sa Únia usilovala odstrániť nerovnosti a presadzovať rovnosť vo všetkých jej činnostiach v súlade s článkom 8 ZFEÚ;

– jedinečnú úlohu kultúrnych a kreatívnych sektorov v súvislosti s urýchlením zelenej transformácie zohľadňovaním aspektov v oblasti udržateľnosti, odolnosti a klimatickej odolnosti v súlade s cieľmi Únie;

– zásadnú úlohu kultúrnych a kreatívnych sektorov v súvislosti s vytváraním pracovných miest v celej Únii a stimulovaním rastu, inovácií a inkluzívneho udržateľného rozvoja;

– dôležitosť kultúry v rámci bilaterálnych a multilaterálnych vonkajších vzťahov a spolupráce EÚ, najmä v kontexte jej partnerstva s UNESCO a Radou Európy;

VZHĽADOM NA

– pokračujúcu útočnú vojnu Ruska proti Ukrajine, ktorej súčasťou je cielené ničenie kultúrneho dedičstva, útoky na jej kultúrne a kreatívne sektory, ako aj na jej umelcov a kultúrnych pracovníkov;

– pokračujúcu geopolitickú nestabilitu na celom svete, okrem iného v konfliktných regiónoch, ktorá predstavuje významné hrozby pre kultúrne dedičstvo, umelcov a kultúrnych pracovníkov a má na nich ďalekosiahle dosahy;

– skutočné a bezprostredné vplyvy environmentálnej a klimatickej krízy na kultúrne prostredie a kultúrne dedičstvo a všeobecnejšie na kultúrne a kreatívne sektory, pričom Európa – najrýchlejšie sa otepľujúci kontinent na planéte – zažíva bezprecedentnú stratu biodiverzity, zhoršujúce sa cykly vĺn horúčav, prírodné požiare, suchá, silné sneženia, povodne, horúčavy v moriach a víchrice[2];

[2] Pozri: European State of the Climate Report 2025 (Správa o stave klímy v Európe v roku 2025), https://climate.copernicus.eu/esotc/2025.

– pokračujúce ťažkosti, ktorým čelia demokracie v Únii a vo svete a ktoré zahŕňajú ohrozenie umeleckej slobody a autonómie kultúrnych inštitúcií, ako aj prebiehajúcu snahu pomôcť koordinovať, mobilizovať, dopĺňať a posilniť kolektívnu reakciu Európy na tieto výzvy[3];

– Rýchly vývoj v oblasti digitálnych technológií, predovšetkým umelej inteligencie, ktorý prináša príležitosti podpory kreatívnej činnosti a ochrany a posilnenia kultúrneho dedičstva, ale zároveň vyvoláva obavy v súvislosti s ohrozením ľudskej tvorivosti, kultúrnej a jazykovej rozmanitosti, istoty zamestnania, kybernetickej bezpečnosti, dátovej suverenity, spravodlivého odmeňovania a ochrany práv duševného vlastníctva v kultúrnych a kreatívnych sektoroch;

PRIPOMÍNAJÚC

– oznámenie „Kultúrny kompas pre Európu“, ktoré Komisia predložila 12. novembra 2025[4];

– správu Komisie z 2. júla 2026 o pracovnom pláne EÚ pre kultúru na roky 2023 – 2026;

– politické dokumenty uvedené v prílohe IV k tomuto uzneseniu,

SA DOHODLI

– na podpore posilňovania európskej kultúrnej spolupráce, presadzovaní kultúrnej a jazykovej rozmanitosti a poskytovaní európskej pridanej hodnoty so zreteľom na aktuálny kultúrny, sociálny, hospodársky, bezpečnostný a politický kontext a s náležitým ohľadom na zásady subsidiarity a proporcionality;

---

3 Pozri: Európsky štít na ochranu demokracie: opora silných a odolných demokracií.
4 15410/25.

– na nasledujúcich oblastiach, na ktoré je potrebné sa zamerať v rokoch 2027 – 2030 a ktoré boli inšpirované kľúčovými smermi Kultúrneho kompasu pre Európu z roku 2025:

a) posilnenie európskych hodnôt, kultúrnych práv a umeleckej slobody;

b) posilnenie postavenia umelcov a kultúrnych pracovníkov a podpora ľudí a spoločnosti;

c) kultúra a konkurencieschopnosť, odolnosť, inovácie, udržateľnosť a súdržnosť;

d) medzinárodné kultúrne vzťahy a partnerstvá.

VYZÝVAJÚ ČLENSKÉ ŠTÁTY,

– aby pri vypracúvaní svojich vlastných vnútroštátnych kultúrnych politík vo vhodných prípadoch posúdili oblasti zamerania tohto pracovného plánu, ako aj príležitosti na spoluprácu členských štátov v týchto oblastiach.

VYZÝVAJÚ EURÓPSKU KOMISIU,

– aby na základe dobrovoľných príspevkov od členských štátov vypracovala do júna 2030 správu o vykonávaní pracovného plánu EÚ pre kultúru na roky 2027 – 2030;

– aby podľa vhodnosti pravidelne informovala Radu o vykonávaní pracovného plánu EÚ pre kultúru na roky 2027 – 2030 a jej jednotlivých činností s cieľom umožniť členským štátom zachovať si celkový prehľad o pokroku a výsledkoch, a aby zároveň spolupracovala s členskými štátmi na zabezpečení náležitej viditeľnosti a prístupnosti výsledkov pre kultúrne sektory a občanov.

I. OBLASTI ZAMERANIA:

a) Posilnenie európskych hodnôt, kultúrnych práv a umeleckej slobody

Sociálny, kultúrny a geopolitický vývoj počas predchádzajúcich pracovných plánov pre kultúru podčiarkol strategickú úlohu kultúry pri presadzovaní európskych hodnôt, posilňovaní demokracie a budovaní silnejších, odolnejších spoločností. Činnosti v rámci pracovného plánu na roky 2027 – 2030 by mali ďalej posilňovať chápanie kultúrnych práv a povedomie o nich ako spôsob zlepšenia prístupu ku kultúre a slobode umeleckého prejavu a tvorby a účasti na nich.

Prístup ku kultúre a účasť na nej zostávajú základnými piliermi kultúrnych práv, ako sa stanovuje v relevantných nástrojoch v oblasti ľudských práv[5]. Pracovný plán by mal podporovať koordinovanú činnosť Únie zameranú na presadzovanie inkluzívnej účasti na kultúre, kultúrnom dedičstve – hmotnom i nehmotnom – a digitálnom kultúrnom bohatstve. Kultúrne inštitúcie, okrem iného knižnice, múzeá, divadlá, kiná a pamiatky, ako aj vysokokvalitné životné prostredie podporujú demokratickú a občiansku účasť a zároveň posilňujú komunitné kultúrne a sociálne uzly. Toto je osobitne dôležité pre mladých a starších ľudí, vidiecke a odľahlé komunity vrátane komunít v najvzdialenejších regiónoch Únie, osoby so zdravotným postihnutím a marginalizované skupiny.

---

5 Pozri napr. Všeobecnú deklaráciu ľudských práv a Medzinárodný pakt o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach.

Kľúčovou obavou v kultúrnych a kreatívnych sektoroch zostáva ohrozenie umeleckej slobody[6]. Zainteresované strany v reakcii na toto ohrozenie vyzvali na prijatie opatrení, okrem iného vypracovanie spoľahlivých ukazovateľov a monitorovanie umeleckej slobody špecifické pre jednotlivé krajiny. Mala by sa posilniť spolupráca s Radou Európy a UNESCO s cieľom podporiť existujúce iniciatívy, vypracovať budúce spoločné iniciatívy a zabrániť zdvojovaniu úsilia.

Pracovný plán by mal prispieť k väčšiemu povedomiu o zásadách a hodnotách zakotvených v európskom kultúrnom dedičstve, ktoré tvoria spoločný zdroj pamäti, chápania, identity, dialógu, súdržnosti a kreativity.

b) Posilnenie postavenia umelcov a kultúrnych pracovníkov a podpora ľudí a spoločnosti

Posilnenie postavenia, pracovných podmienok a cezhraničnej mobility umelcov a pracovníkov kultúrnych a kreatívnych sektorov pri súčasnom rešpektovaní úlohy a autonómie sociálnych partnerov zostáva kľúčovou prioritou kultúrnych politík v Únii a je zásadne dôležité pre ochranu životaschopnosti kultúrnych a kreatívnych sektorov a zvýšenie ich dosahu. Umelci a kultúrni pracovníci majú právo na spravodlivé, primerané, zdravé a bezpečné zdravotné podmienky, zatiaľ čo spravodlivé odmeňovanie a vhodné pracovné podmienky tiež pomáhajú zachovať umeleckú slobodu a kultúrnu a jazykovú rozmanitosť. Uľahčenie mobility v rámci Európy je kľúčové pre posilnenie umeleckej a tvorivej spolupráce, podporu príležitostí kariérneho rozvoja a zabezpečenie šírenia kultúrnych diel.

[6] Pozri napr. správu Komisie o pracovnom pláne EÚ pre kultúru na roky 2023 – 2026.

Pracovný plán na roky 2027 – 2030 vychádza z kolektívnej práce, ktorú Európa dosiaľ uskutočnila v oblasti ochrany postavenia umelcov a zabezpečenia spravodlivého odmeňovania umelcov a pracovníkov kultúrnych a kreatívnych sektorov na vnútroštátnej a regionálnej úrovni. V záujme kontinuity by sa mali zohľadniť odporúčania uvedené v správe z roku 2023 „The status and working conditions of artists and cultural and creative professionals“ (Postavenie a pracovné podmienky umelcov a kultúrnych a kreatívnych pracovníkov) vypracovanej v rámci otvorenej metódy koordinácie, a to aj prostredníctvom posúdenia stavu a výmeny najlepších postupov. Pracovný plán by tiež mal podporovať vstupy Rady k vytváraniu budúcich politických iniciatív v tejto oblasti, okrem iného včasnými príspevkami k Charte umelcov EÚ[7].

Na dobré životné podmienky umelcov a pracovníkov kultúrnych a kreatívnych sektorov má naďalej negatívny vplyv neistota pracovných príležitostí a nedostatky v oblasti rodovej rovnosti a zastúpenia, čo sú témy, ktorým by sa mala počas obdobia trvania plánu venovať pokračujúca pozornosť. V kontexte technologických a hospodárskych zmien, ktoré majú pretrvávajúci vplyv na kultúrne a kreatívne sektory, bude čoraz dôležitejšie aj zvyšovanie úrovne zručností a odborná príprava umelcov a pracovníkov týchto sektorov. Ďalšími dôležitými otázkami sú zlepšenie vzdelávania v oblasti kultúry i umenia, filmová a mediálna gramotnosť, a to prostredníctvom formálneho, neformálneho a informálneho učenia sa v rámci celoživotného vzdelávania.

V rámci pracovného plánu sa má okrem toho pokračovať v spolupráci na úrovni EÚ, pokiaľ ide o kultúru a zdravie a posilnenie úlohy kultúry pri dosahovaní dobrých životných podmienok, kvality života, duševného a sociálneho zdravia a spoločenskej odolnosti. Táto práca bude vychádzať zo správy z roku 2025 „Culture and Health – Time to Act“ (Kultúra a zdravie – čas konať)“ vypracovanej v rámci otvorenej metódy koordinácie a podporí vypracovanie usmernení EÚ v oblasti kultúry, zdravia a dobrých životných podmienok[8].

---

7 Iniciatíva Komisie v rámci Kultúrneho kompasu pre Európu.

8 Iniciatíva Komisie v rámci Kultúrneho kompasu pre Európu.

c) Kultúra, konkurencieschopnosť, odolnosť, inovácie, udržateľnosť a súdržnosť

Európske kultúrne a kreatívne sektory sú zásadne dôležité pre konkurencieschopnosť, zamestnanosť a inováciu Únie. Čelia však bezprecedentným hospodárskym a technologickým výzvam. V čase značnej hospodárskej neistoty, inflácie a tlakov na národné rozpočty by mal pracovný plán na roky 2027 – 2030 presadzovať strategické investície do kultúrnych a kreatívnych sektorov. Popri uplatňovaní kultúrneho hľadiska v celom spektre verejného financovania, čo zahŕňa aj únijné mechanizmy financovania, by sa osobitný dôraz mohol klásť na inovatívne prístupy k financovaniu vrátane filantropie, verejno-súkromných partnerstiev a ďalších mechanizmov mobilizácie súkromného kapitálu. Pre zvýšenie povedomia o príležitostiach a posilnenie spolupráce bude dôležitá podpora rozvoja a výmeny najlepších postupov v oblasti inovatívnych nástrojov financovania a zapojenie širokej škály zainteresovaných strán v rôznych oblastiach vrátane regiónov s obmedzenými kapacitami a najvzdialenejších regiónov. Udržateľné a predvídateľné investície do kultúry zostávajú kľúčové pre ochranu kultúrnej a jazykovej rozmanitosti, kultúrneho dedičstva, umeleckej slobody a dlhodobej odolnosti kultúrnych a kreatívnych sektorov.

Európa sa musí v rokoch 2027 – 2030 venovať vplyvu umelej inteligencie, predovšetkým generatívnej umelej inteligencie, na kultúrne a kreatívne sektory a posúdiť s ňou spojené príležitosti a možné hrozby. Patrí medzi ne vplyv na ľudskú kreativitu, zamestnanosť, spravodlivé odmeňovanie, obchodné modely, konkurencieschopnosť, využívanie údajov, autorské a súvisiace práva, transparentnosť, prístupnosť, objaviteľnosť, jazyková rozmanitosť a popredné postavenie európskeho obsahu. Riešenie týchto vplyvov si vyžaduje modernizáciu infraštruktúry autorských práv[9]. Pokračujúca výmena medzi členskými štátmi, ktorú budú podporovať politické dialógy, činnosti v oblasti strategického výhľadu a zapojenie zainteresovaných strán, bude mať zásadný význam pre monitorovanie vývoja v tejto rýchlo sa rozvíjajúcej oblasti, určenie vhodných politických reakcií a zabránenie zdvojovaniu práce vykonávanej v iných prípravných orgánoch Rady, pričom sa budú rešpektovať oblasti odborných znalostí a právomocí. Plánovaná stratégia v oblasti umelej inteligencie pre kultúrne a kreatívne sektory[10] bude vychádzať z konzultácií s členskými štátmi.

---

[9] Infraštruktúra autorských práv by sa mala chápať ako „súbor pravidiel, technológií a inštitúcií, ktoré tvoria rámec postupov správy údajov v kreatívnych odvetviach“.

[10] Iniciatíva Komisie v rámci Kultúrneho kompasu pre Európu, ktorá vychádza zo Stratégie využívania umelej inteligencie.

Na zlepšenie dostupnosti a porovnateľnosti údajov o európskej kultúre, zlepšenie monitorovania a hodnotenia hospodárskeho, environmentálneho a sociálneho vplyvu kultúrnych a kreatívnych sektorov na širšie hospodárstvo a spoločnosť sú potrebné ďalšie koordinované opatrenia. Pracovný plán by mal prispieť k rozvoju plánovaného centra EÚ pre údaje o kultúre[11].

Reakciu si vyžaduje aj pretrvávajúci vplyv klimatickej krízy na európske sektory kultúry a kultúrneho dedičstva, ako aj ďalšie prebiehajúce konflikty a krízy spôsobené ľudskou činnosťou. Kultúra a kultúrne dedičstvo by sa mali naďalej primerane zohľadňovať v príslušných stratégiách a medziodvetvovej spolupráci v rámci prístupu Únie k pripravenosti, a to aj v spoločnom oznámení o Stratégii únie pripravenosti. Pracovným plánom by sa mala zároveň posilniť spolupráca v oblasti pripravenosti na riziká, predchádzania rizikám a ich riadenia, strednodobej a dlhodobej adaptácie na zmenu klímy a reakcie kultúrnych a kreatívnych sektorov na núdzové situácie, ako aj v oblasti obnovy kultúrneho dedičstva. Mal by podporovať využívanie digitalizácie na zachovanie kultúry a dedičstva, čo zahŕňa aj audiovizuálne archívy.

Podpora zachovania, uchovania, obnovy a propagácie hmotného a nehmotného kultúrneho dedičstva vrátane kultúrneho dedičstva pod vodou má naďalej zásadný význam pre posilnenie spoločnej európskej identity, sociálnej súdržnosti a udržateľného rozvoja. Boj proti nedovolenému obchodovaniu s kultúrnymi statkami a ochrana kultúrneho dedičstva pred ničením spôsobeným prírodnými katastrofami, zmenou klímy, konfliktmi, krádežami z kultúrnych inštitúcií a ľudskými zásahmi si vyžadujú nepretržitú spoluprácu, výmenu poznatkov a začlenenie do širších reakcií na konflikty a krízy a opatrení pripravenosti.

[11] Iniciatíva Komisie v rámci Kultúrneho kompasu pre Európu.

Kultúrne a kreatívne sektory by sa mali podporovať v ich úsilí o ďalšie kroky v rámci zelenej transformácie a zvýšenie udržateľnosti, a to aj prostredníctvom infraštruktúry odolnej proti zmene klímy, udržateľných výrobných procesov a zníženia emisií skleníkových plynov.

Osobitná pozornosť by sa mala venovať kvalite zastavaného prostredia a úlohe architektúry pri jej dosahovaní v súlade s Novým európskym Bauhausom[12]. Kultúrne a kreatívne sektory by sa tiež mali uznať za hnaciu silu zmien, ktorá pomáha presadzovať environmentálnu zodpovednosť a udržateľnosť. V tejto súvislosti by mal pracovný plán vychádzať z odporúčaní správy OMK z roku 2025 *„Creative Shifts: Empowering culture for sustainable living“ (Kreatívne zmeny: posilnenie postavenia kultúry v záujme udržateľného života).*

Okrem toho by mal pracovný plán podporovať spoluprácu na rozvoji politiky v určitých kultúrnych a kreatívnych subsektoroch, ako je audiovizuálny sektor (vrátane filmu, televízie, videohier a multimédií), hudobný sektor, knižničný sektor, vydavateľský a knižný sektor, tvorivá móda a dizajn, architektúra a sektory kultúrneho dedičstva, s cieľom zvýšiť konkurencieschopnosť, odolnosť, inovácie a udržateľnosť.

---

12 Takisto v súlade s prácou skupiny OMK zloženej z expertov členských štátov v oblasti investovania do vysokokvalitnej architektúry a životného prostredia pre všetkých (2021).

d) Medzinárodné kultúrne vzťahy a partnerstvá

Pracovný plán by sa mal zamerať na úlohu kultúry vo vonkajšej činnosti a diplomacii Únie, pričom by mal vychádzať z odporúčaní správy o riadení medzinárodných kultúrnych vzťahov *„From soft power to Deep Power: EU Governance of ICR in a Changing World"(Od mäkkej k hlbokej moci: riadenie medzinárodných kultúrnych vzťahov EÚ v meniacom sa svete).* Opatrenia pracovného plánu by mali podporovať ucelený prístup k medzinárodným kultúrnym vzťahom a zabezpečiť zapojenie členských štátov do prípravy a vykonávania strategického prístupu EÚ k tejto oblasti politiky.

Intenzívnejšia spolupráca s Radou Európy, UNESCO a ďalšími relevantnými multilaterálnymi partnermi môže podporiť spoluprácu a zabrániť zdvojovaniu práce na spoločných prioritách. Vzhľadom na pretrvávajúcu geopolitickú nestabilitu by sa osobitná pozornosť mala venovať ochrane kultúry a kultúrneho dedičstva v regiónoch postihnutých konfliktom. V čase, keď na Ukrajine pokračujú cielené útoky na kultúrne dedičstvo, kreatívnu infraštruktúru a umelcov a konflikty v iných častiach sveta ďalej ovplyvňujú kultúrny život, by členské štáty mali naďalej reagovať koordinovaným spôsobom v súlade s iniciatívami, ako je prístup „Tím Európa" ku kultúrnemu dedičstvu na Ukrajine a iné relevantné opatrenia[13].

Záverečný dokument konferencie MONDIACULT 2025 poskytuje jasný vzor kolektívnych globálnych opatrení na podporu úlohy kultúry v kontexte udržateľného rozvoja a na formovanie rozvojového programu na obdobie po roku 2030. Opatrenia pracovného plánu by mali túto víziu podporovať a rozvíjať spoločné príspevky do príslušných diskusií s cieľom posilniť úlohu kultúry ako hnacej sily udržateľného rozvoja, a to aj prostredníctvom pokroku v dosahovaní týchto cieľov na konferencii MONDIACULT 2029 a zapojenia sa do iných relevantných medzinárodných procesov.

[13] Pozri v tejto súvislosti bod 13 záverov Európskej rady z 18. a 19. júna 2026 (EUCO 8/26).

II. VYKONÁVANIE A PRACOVNÉ METÓDY

Na základe spoločného vyhlásenia „Európa pre kultúru – kultúra pre Európu“ sa v pracovnom pláne pre kultúru na roky 2027 – 2030 identifikujú spoločné výzvy členských štátov v oblasti kultúrnej politiky a umožňuje sa spolupráca a výmena medzi členskými štátmi. To okrem iného zahŕňa načrtnutie priorít, ktoré majú zvážiť predsedníctva Rady a ktoré majú byť podkladom pre rokovania na úrovni Rady. Pracovný plán by mal uľahčiť štruktúrované zapojenie a príspevky členských štátov ku kľúčovým hlavným opatreniam načrtnutým v Kultúrnom kompase.

V pracovnom pláne sa predkladajú témy na diskusiu a rokovania na príslušných úrovniach počas daného obdobia, ako aj kľúčové témy na pravidelné preskúmanie na úrovni pracovnej skupiny v rámci výboru CAC.

Uvádzajú sa v ňom aj dojednania týkajúce sa koordinovaného postupu úradníkov a odborníkov EÚ vrátane činností partnerského učenia, hodnotení a skupín otvorenej metódy koordinácie (OMK).

Preskúmanie a flexibilita

Zachovanie flexibility a adaptability v ustanoveniach a vykonávaní pracovného plánu EÚ pre kultúru je kľúčové na to, aby bolo možné reagovať na potreby kultúrnych a kreatívnych sektorov v náročnom a meniacom sa politickom, sociálnom a hospodárskom prostredí. Na konci každého predsedníckeho tria v časovom rámci tohto pracovného plánu preto predsedníctvo sprostredkuje diskusiu vo výbore CAC s cieľom poskytnúť neformálne aktuálne informácie o opatreniach stanovených v pracovnom pláne. Toto neformálne preskúmanie sa zameria na dosiahnutý pokrok, vplyv prijatých opatrení, pričom sa v rámci neho môžu navrhnúť úpravy následných opatrení vzhľadom na dosiahnuté výsledky a/alebo relevantný politický vývoj na úrovni EÚ alebo na vnútroštátnej úrovni.

To nebráni iným predsedníctvam, aby podľa potreby sprostredkovali ďalšie neformálne preskúmania.

Uplatňovanie kultúrnych hľadísk medzi politikami

Zásadný význam má aj naďalej zvýšená koordinácia a spolupráca medzi kultúrnou politikou a inými únijnými a vnútroštátnymi fórami pre tvorbu politík. Uplatňovanie hľadiska kultúrnej politiky v iných politikách a koordinované opatrenia sú mimoriadne dôležité na využitie potenciálu kultúry ako hnacej sily spoločenského pokroku. Cieľom pracovného plánu je preto posilniť medzisektorovú spoluprácu a vzdelávanie s príslušnými inštitúciami. To zahŕňa spoluprácu na úrovni expertov, užšiu interakciu medzi rôznymi prípravnými orgánmi Rady a intenzívnejšiu spoluprácu s príslušnými zainteresovanými stranami.

III. OPATRENIA

A. Politické dialógy – umelá inteligencia a kultúrne a kreatívne sektory

Cieľ: podporovať politickú spoluprácu a výmenu informácií o príležitostiach a výzvach, ktoré predstavuje umelá inteligencia, vrátane výmeny skúseností s vnútroštátnymi opatreniami, ako aj praktických usmernení a budovania kapacít pre kultúrne a kreatívne sektory a prispievať k rozvoju a vykonávaniu budúcej stratégie EÚ v oblasti umelej inteligencie pre kultúrne a kreatívne sektory.

Odôvodnenie: Umelá inteligencia predstavuje pre kultúrne a kreatívne sektory významné výzvy a príležitosti. Medzi kľúčové otázky identifikované členskými štátmi patrí etická, udržateľná a zodpovedná odborná príprava a využívanie umelej inteligencie so zameraním na človeka; dodržiavanie autorských a s nimi súvisiacich práv; transparentnosť pri používaní chráneného obsahu; zamestnanosť a pracovné podmienky; spravodlivé odmeňovanie v kultúrnych a kreatívnych sektoroch; kultúrna a jazyková rozmanitosť; vplyv umelej inteligencie na tvorivú prax, ako aj údaje o kultúre ako zdroj pre umelú inteligenciu a inovácie. Zatiaľ čo niektoré z týchto otázok sa riešia prostredníctvom iných politických iniciatív, v nadchádzajúcej stratégii v oblasti umelej inteligencie pre kultúrne a kreatívne sektory by sa mali zohľadniť mnohé otázky súvisiace s umelou inteligenciou. V pracovnom pláne na roky 2027 – 2030 sa zároveň navrhuje súbor cielených politických dialógov s cieľom riešiť rôzne vznikajúce otázky súvisiace s umelou inteligenciou a kultúrnymi a kreatívnymi sektormi a podporovať tvorivosť, inováciu a rozmanitosť v ére umelej inteligencie so zameraním na človeka. Vzhľadom na rýchle tempo vývoja umelej inteligencie môžu flexibilné, ale pravidelné politické dialógy predstavovať responzívnu štruktúru pre cielené a pružné výmeny a intervencie týkajúce sa aktuálnych otázok v oblasti umelej inteligencie počas obdobia trvania pracovného plánu.

Poznatky, najlepšie postupy a odporúčania z politických dialógov by mali byť podkladom pre politické a odborné diskusie. Úplný zoznam konkrétnych tém by mal byť flexibilný, aby bolo možné reagovať na vznikajúce otázky.

Orientačne by témy mohli okrem iného zahŕňať:

1. Umelá inteligencia a kultúrna a jazyková rozmanitosť

Cieľ: preskúmať opatrenia v oblasti vplyvu umelej inteligencie na kultúrnu a jazykovú rozmanitosť, účasti na kultúrnom živote v digitálnom prostredí, prístupnosti a objaviteľnosti rozmanitého európskeho obsahu.

Očakávaný výstup: návrhy, nápady a odporúčania, ako chrániť a posilňovať kultúrnu rozmanitosť na internete a podporovať používanie regionálnych a menšinových jazykov v systémoch umelej inteligencie, ako aj otázky týkajúce sa prístupnosti a objaviteľnosti rozmanitého obsahu. Zistenia by mali vychádzať zo širšej stratégie v oblasti umelej inteligencie a kultúrnych a kreatívnych sektorov a dopĺňať ju, ako aj prispievať k prebiehajúcim globálnym diskusiám na medzinárodných fórach pre kultúrnu politiku vrátane rokovaní v rámci dohovoru UNESCO z roku 2005.

2. Umelá inteligencia a zamestnanosť v kultúrnych a kreatívnych sektoroch

Cieľ: preskúmať potenciálny vplyv na presun a transformáciu pracovných miest a zamestnanosť v kultúrnych a kreatívnych sektoroch, pracovné podmienky, spravodlivé odmeňovanie, ľudskú tvorivosť, potreby v oblasti zručností, kritické myslenie a gramotnosť v oblasti umelej inteligencie.

Očakávaný výstup: partnerské preskúmanie/zhromažďovanie dôkazov o vplyve umelej inteligencie na trh práce a zváženie nových politických reakcií.

3. Iné vznikajúce otázky v oblasti umelej inteligencie

Ďalší potenciálny politický dialóg, resp. dialógy o umelej inteligencii a kultúrnych a kreatívnych sektoroch by mohol slúžiť na uľahčenie výmeny informácií o ďalších vznikajúcich otázkach, a to aj v súvislosti s relevantnými iniciatívami prijatými na vnútroštátnej úrovni, ako aj o kľúčových prioritách opatrení identifikovaných v stratégii EÚ v oblasti umelej inteligencie pre kultúrne a kreatívne sektory. Možné témy môžu zahŕňať:

- umelecké vzdelávanie, zručnosti a odborná príprava vo veku umelej inteligencie;
- sektorové reakcie na vplyv umelej inteligencie (vrátane vplyvu umelej inteligencie na audiovizuálny sektor, videohry, hudbu, dizajn, vydavateľskú činnosť a európsky knižný sektor, knižnice, múzeá a kultúrne dedičstvo atď.);
- príležitosti a osvedčené postupy pri využívaní umelej inteligencie, pokiaľ ide o tvorivosť, kultúrnu produkciu, šírenie kultúry a prístup k nej;
- údaje o kultúre ako zdroj pre umelú inteligenciu a inovácie, ktoré odrážajú európske hodnoty a podporujú kultúrnu a jazykovú rozmanitosť.

B. Činnosti v rámci partnerského učenia/semináre

i) Činnosti v rámci partnerského učenia

V správe Komisie o pracovnom pláne na roky 2023 – 2026 sa poukázalo na záujem členských štátov o väčšie využívanie činností v rámci partnerského učenia. Ide o dobrovoľné výmeny pod vedením členských štátov na úrovni expertov, ktoré poskytujú zúčastneným krajinám praktický rámec na výmenu skúseností, porovnávanie politických prístupov a identifikáciu najlepších postupov. Vo vhodných prípadoch môžu činnosti v rámci partnerského učenia viesť k vypracovaniu súhrnných správ a praktických odporúčaní. Činnosti v rámci partnerského učenia by mali zostať flexibilné a reagovať na vznikajúce výzvy. Môžu sa vzťahovať na tieto otázky:

- *Postavenie umelcov a kultúrnych pracovníkov*: výmena skúseností na témy, ktoré majú vplyv na kultúrne a kreatívne sektory, ako sú pracovné podmienky, spravodlivé odmeňovanie, rodové rozdiely a rozdiely v zastúpení, prekážky cezhraničnej mobility alebo opatrenia nadväzujúce na predchádzajúce odporúčania vydané v rámci otvorenej metódy koordinácie[14].

- *Tvorivá móda*: výmena najlepších postupov týkajúcich sa štrukturálnych výziev, ktorým čelí tvorivá móda ako samostatný kultúrny a kreatívny sektor, vrátane prechodu na udržateľnosť, prístupu k financiám, zručností a prenosu remeselných zručností.

- *Dlhodobé uchovanie digitálneho kultúrneho dedičstva*: výmena najlepších postupov s možnosťou vývoja spoločných riešení a nástrojov na dlhodobé cezhraničné uchovávanie rozličných foriem digitálneho kultúrneho dedičstva v EÚ, okrem iného audiovizuálneho, textového, vizuálneho a architektonického dedičstva, s cieľom zvýšiť pripravenosť a odolnosť – aj kybernetickú – v kultúrnych a kreatívnych sektoroch.

---

[14] Skupina expertov členských štátov v rámci otvorenej metódy koordinácie (OMK): „The Status and Working Conditions of Artists and creative and Cultural Professionals“ (Postavenie a pracovné podmienky umelcov a pracovníkov v oblasti kultúry a tvorivej činnosti) (2023).

- *Prístup ku kultúre a účasť na kultúre*: výmena najlepších postupov na podporu prístupu ku kultúre a kultúrnemu dedičstvu a účasti na nich, najmä pre nedostatočne zastúpené skupiny, osoby so zdravotným postihnutím, mladých a starších ľudí a ľudí žijúcich vo vidieckych a odľahlých oblastiach.

Dodatočné možné témy činností v rámci partnerského učenia by mohli zahŕňať: vzdelávanie v oblasti kultúry a umenia vrátane filmového vzdelávania; ohrození umelci; demokratická odolnosť a európske historické povedomie; živé dedičstvo, tradičné remeslá a nehmotné kultúrne dedičstvo; knižnice, vydavateľská činnosť a európsky knižný sektor; dizajn, architektúra a vysokokvalitné životné prostredie; audiovizuálny a filmový sektor; hudobný sektor; nedovolené obchodovanie s kultúrnymi statkami a kultúrne dedičstvo pod vodou.

ii) Semináre

„Semináre“ sú výmeny pod vedením Komisie, na ktorých sa podľa potreby stretávajú členské štáty, odborníci a zainteresované strany. Semináre môžu zahŕňať:

- *Kultúra a zdravie*: výmena najlepších postupov týkajúcich sa prebiehajúcej spolupráce medzi sektormi kultúry, zdravia a dobrých životných podmienok, v rámci ktorej sa tvoria príspevky k budúcim usmerneniam EÚ pre kultúru, zdravie a dobré životné podmienky[15].

[15] Iniciatíva Komisie v rámci Kultúrneho kompasu pre Európu.

C. Skupiny v rámci otvorenej metódy koordinácie (OMK):

Cieľ: uľahčiť štruktúrovanú odbornú spoluprácu a vypracovanie praktických odporúčaní pre tvorbu politík na úrovni Únie a v náležitých prípadoch na vnútroštátnej úrovni.

i) *Uvoľnenie finančných prostriedkov na kultúru: stimulácia investícií do kultúrnych a kreatívnych sektorov*

Odôvodnenie: primerané financovanie kultúry má zásadný význam pre dosiahnutie silnejšieho a konkurencieschopnejšieho kultúrneho sektora. Rozpočty na kultúru sú však v celej Európe pod neustálym tlakom.

Cieľ: táto skupina OMK preskúma financovanie kultúry a vypracuje pre členské štáty a inštitúcie EÚ odporúčania k tomu, ako ďalej stimulovať využívanie inovačných nástrojov financovania, stimulovať a riadiť súkromné, filantropické a iné zdroje a mechanizmy financovania a spolupráce v súlade so zásadou subsidiarity. V rámci tejto činnosti sa preskúma, ako možno kultúrne a kreatívne sektory posilniť vytvorením prostredia priaznivého pre zvýšenie financovania a ako môžu kultúrne inštitúcie a pracovníci čo najlepšie riadiť svoj rozvoj a riešiť všetky súvisiace riziká. V rámci tejto skupiny OMK sa tiež zváži, ako možno financovanie kultúry horizontálne začleniť do rôznych nástrojov financovania a umožniť tak kultúre využívať prínosy výskumu, podnikania, mobility, medzinárodného rozvoja a pod. Skupina OMK by mala združovať odborníkov na kultúrnu politiku a odborníkov na mechanizmy verejného a súkromného financovania. Mala by tiež zvážiť aktuálne úsilie UNESCO o vypracovanie usmernení a odporúčaní pre financovanie kultúry, a to aj pozvaním príslušných odborníkov z UNESCO na účasť v skupine.

Táto nová skupina preskúma zistenia a odporúčania uvedené v správe z roku 2015 „*Towards More Efficient Financial Ecosystems: Innovative Instruments to Facilitate Access to Finance for the Cultural and Creative Sectors“ (Smerom k efektívnejším finančným ekosystémom: inovačné nástroje na uľahčenie prístupu kultúrnych a kreatívnych sektorov k financovaniu*). Bude tiež vychádzať z poznatkov a zdrojov získaných v rámci projektu Creative FLIP (Financovanie, vzdelávanie, inovácie a práva duševného vlastníctva pre kultúrne a kreatívne sektory a priemysel).

Činnosť tejto skupiny OMK bude podkladom pre plánované usmernenia EÚ týkajúce sa strategických investícií do kultúry a prispeje k preskúmaniu inovačných investičných nástrojov na prilákanie súkromného kapitálu – vrátane filantropie – v spolupráci s relevantnými finančnými inštitúciami[16].

Sledované výstupy: expertná správa s hlavnými odporúčaniami týkajúcimi sa začlenenia kultúry do prierezových mechanizmov financovania a vytvorenia prostredia priaznivého pre verejné a súkromné financovanie kultúry.

ii) Kultúra a dedičstvo v rámci pripravenosti a reakcie na krízy a katastrofy

Odôvodnenie: v čoraz nestabilnejšom globálnom geopolitickom kontexte sú kultúra a dedičstvo príliš často v centre konfliktov a nestability. Tieto útoky môžu mať mnoho podôb vrátane priameho cielenia na kultúrnu infraštruktúru a pamiatky kultúrneho dedičstva. Pokračujúca útočná vojna Ruska proti Ukrajine preukazuje cielené ničenie kultúry a dedičstva ako úmyselnú taktiku kultúrnej vojny, ktorej cieľom je oslabiť a zničiť kultúrnu identitu. Čoraz extrémnejšie poveternostné javy ako povodne, vlny horúčav a prírodné požiare spôsobené klimatickou krízou takisto predstavujú významné riziko vzniku núdzových situácií pre kultúru a lokality kultúrneho dedičstva v celej Únii, čo si ako prevenciu pred takýmito udalosťami vyžaduje reflexiu, analýzu a konkrétne, koordinované medziodvetvové opatrenia v oblasti pripravenosti. Integritu kultúrneho dedičstva v mnohých členských štátoch okrem toho čoraz viac ohrozuje vykrádanie múzeí a iných kultúrnych inštitúcií.

[16] Iniciatíva Komisie v rámci Kultúrneho kompasu pre Európu.

Cieľ: Európa sa v kontexte svojej reakcie na nedávne krízy poučila, že opatrenia EÚ môžu dopĺňať dvojstranné iniciatívy členských štátov a môžu v sektoroch kultúry a kultúrneho dedičstva poskytnúť cenný príspevok a vzorové riešenie pre pripravenosť na krízy, riadenie rizík a reakciu na núdzové situácie. V rámci OMK by sa mali zvážiť mechanizmy včasného varovania a okamžitej reakcie, ochrana, uchovávanie a obnova kultúry a dedičstva, ako aj najlepšie postupy týkajúce sa bezpečnostných opatrení proti vykrádaniu múzeí a iných kultúrnych inštitúcií. Iniciatívy, ako je prístup „Tím Európa“ pre kultúrne dedičstvo na Ukrajine, ktoré reagujú na útoky na kultúru, a začlenenie ochrany kultúrneho dedičstva do rámcov Únie v oblasti civilnej ochrany predstavujú koordinovaný, účinný a škálovateľný prístup. V Stratégii únie pripravenosti EÚ sa navrhuje celý rad opatrení na základe celospoločenského, nadrezortného prístupu zohľadňujúceho všetky riziká. Táto OMK, ktorá spája odborníkov na politiku v oblasti kultúry a kultúrneho dedičstva a odborníkov na pripravenosť a reakciu na krízy a katastrofy, sa bude snažiť vypracovať odporúčania pre dynamický, pohotový a účinný model koordinácie reakcie EÚ na hrozby pre spoločné kultúrne dedičstvo, pričom zohľadní aj existujúce rámce a nástroje v oblasti pripravenosti a reakcie na krízy a katastrofy na úrovni EÚ. OMK by sa mala zaoberať pripravenosťou na krízy a katastrofy, riadením rizík a reakciami na núdzové situácie týkajúce sa hmotného aj nehmotného kultúrneho dedičstva, pričom by sa v náležitých prípadoch mali zohľadniť technológie digitálneho uchovávania.

Sledované výstupy: odborná správa s kľúčovými odporúčaniami a nástrojmi, pokiaľ ide o pripravenosť na krízové a núdzové situácie a riadenie rizík v oblasti kultúrneho dedičstva, s cieľom vypracovať strategickejší, rýchlejší, účinnejší a pohotovejší prístup k ochrane kultúry a hmotného a nehmotného dedičstva.

iii) Umelecká sloboda: posilnenie kapacít na ochranu umeleckej slobody

Odôvodnenie: vzhľadom na úlohu kultúry a umenia pri presadzovaní európskych hodnôt a zachovávaní demokratickej odolnosti má posilnenie umeleckej slobody osobitný význam. Umelecká sloboda umožňuje slobodné a pluralistické vyjadrenie, dialóg a občiansku účasť. Okrem toho bola umelecká sloboda v rámci konzultácií s členskými štátmi a zainteresovanými stranami z kultúrnych a kreatívnych sektorov označená za kľúčovú otázku pracovného plánu, keďže umelci a kultúrni pracovníci sú vystavení čoraz väčším priamym a nepriamym tlakom.

Cieľ: táto OMK by mala združovať odborníkov na politiky v oblasti kultúry, ľudských práv alebo spravodlivosti, a to v spolupráci so zástupcami relevantných medzinárodných organizácií vrátane Rady Európy a UNESCO, ktoré už vykonávajú činnosti v oblasti podávania správ a mapovania a vypracúvajú politické normy v tejto oblasti. OMK by mala uľahčiť výmenu týkajúcu sa existujúcich rámcov, iniciatív a osvedčených postupov na vnútroštátnej a multilaterálnej úrovni a preskúmať opatrenia na ochranu umeleckej slobody a podporu prostredia priaznivého pre umeleckú tvorbu. OMK by mala preskúmať existujúce prístupy k monitorovaniu umeleckej slobody a súvisiacemu podávaniu správ na vnútroštátnej, európskej a medzinárodnej úrovni a mala by identifikovať nedostatky, ktoré bránia rozvoju účinných politických reakcií na ochranu umeleckej slobody. Cieľom takejto práce by malo byť doplnenie existujúcich iniciatív Rady Európy, UNESCO, príslušných organizácií občianskej spoločnosti a akademickej obce a zabránenie ich zdvojovaniu. Skupina OMK by mala zvážiť aj to, ako môžu opatrenia Rady v oblasti umeleckej slobody priniesť pridanú hodnotu, a prispieť k širším cieľom kultúrnej politiky, čo okrem iného zahŕňa vypracúvanie správ o stave kultúry[17].

Sledované výstupy: odborná správa vychádzajúca z existujúcich medzinárodných prístupov a rámcov, najmä prístupov a rámcov Rady Európy a UNESCO, ktorá bude obsahovať osvedčené postupy a možné odporúčania na posilnenie schopností a kapacít v oblasti ochrany a posilnenia umeleckej slobody a ktorá bude identifikovať príležitosti pre budúce spoločné iniciatívy s Radou Európy a UNESCO.

[17] Iniciatíva Komisie v rámci Kultúrneho kompasu pre Európu.

D. Siete a výmeny odborníkov

i) Sieť centra EÚ pre údaje o kultúre

Odôvodnenie: je potrebné pokračovať v práci na rozvoji zberu údajov, výskumu a monitorovacích kapacít v oblasti kultúry v celej Únii. V spoločnom vyhlásení sa stanovuje spoločný záväzok „podporovať iniciatívy zamerané na zlepšenie dostupnosti spoľahlivých a porovnateľných údajov o kultúre na podporu rozvoja kultúrnych politík založených na dôkazoch.“ V súlade s tým sa Komisia zaviazala vytvoriť nové centrum EÚ pre údaje o kultúre.

Cieľ: poskytnúť členským štátom a Komisii fórum na výmenu najlepších postupov, testovanie nápadov a riešenie nedostatkov pri meraní kultúrnych a kreatívnych sektorov na úrovni EÚ, a to spolu s odborníkmi v tejto oblasti s cieľom dosiahnuť väčšiu súdržnosť a podľa potreby zosúladiť prácu na údajoch o kultúre. Činnosti siete budú dopĺňať existujúcu prácu v oblasti oficiálnej štatistiky a mali by podporovať tvorbu politík založenú na dôkazoch, a to aj prostredníctvom dobrovoľnej výmeny postupov týkajúcich sa spoločných ukazovateľov, interoperability a zodpovednej správy údajov. Pri rozvoji centra EÚ pre údaje o kultúre by sa mali využiť aj súvisiace činnosti. O cieľoch a pôsobnosti siete by sa pred začatím jej činnosti malo diskutovať v rámci výboru CAC.

Sledované výstupy: sieť expertov členských štátov, ktorí na bilaterálnom alebo multilaterálnom dobrovoľnom a *ad hoc* základe pracujú na meraní a analýze kultúry a kultúrnych a kreatívnych sektorov.

ii) Zasadnutia vyšších úradníkov o medzinárodných kultúrnych vzťahoch

Odôvodnenie: S prihliadnutím na odporúčania skupiny OMK týkajúce sa správy medzinárodných kultúrnych vzťahov sa pravidelné zasadnutia vyšších úradníkov o medzinárodných kultúrnych vzťahoch môžu na dobrovoľnom základe a ako výsada predsedníctva konať každých šesť mesiacov. Alternatívne môže neformálny výbor na podporu zasadnutí vyšších úradníkov zložený zo zainteresovaných členských štátov pomôcť zabezpečiť kontinuitu medzi zasadnutiami vyšších úradníkov, a to ich organizovaním a uľahčovaním predbežného plánovania tém a programov. Uvedený výbor by mal pozostávať z odborníkov v oblasti kultúry a vonkajších vzťahov zo zainteresovaných členských štátov a z útvarov Komisie a prípadne ESVČ, aby sa zohľadnila spoločná oblasť politiky medzinárodných kultúrnych vzťahov.

Sledované výstupy: pravidelné zasadnutia na podporu kontinuity, strategického plánovania a koordinácie politík v súvislosti s medzinárodnými kultúrnymi vzťahmi.

E. Opatrenia nadväzujúce na predchádzajúce OMK

Kľúčovým poznatkom získaným počas vykonávania pracovného plánu na roky 2023 – 2026 bolo, že je potrebné, aby siete vytvorené skupinami OMK naďalej fungovali nad rámec správy OMK a aby sa umožnila priebežná činnosť s cieľom podporiť vykonávanie odporúčaní[18]. Cieľom pracovného plánu na roky 2027 – 2030 bude zabezpečiť kontinuitu a plnenie v rámci tematického zamerania nedávnych otvorených metód koordinácie prostredníctvom opatrení vrátane možných i) hodnotení, ii) neformálnych výmen názorov v rámci výboru CAC s cieľom vymieňať si aktuálne informácie o vykonávaní odporúčaní na vnútroštátnej úrovni a na úrovni EÚ a iii) začlenenia odporúčaní z činností OMK do iných procesov rozvoja politiky.

F. Prezentácie hostí/diskusie vo výbore pre kultúrne záležitosti

Cieľ: v prípade tém súvisiacich s kultúrou, ktorými sa zaoberajú iné prípravné orgány Rady alebo ktoré sa riešia externe, môžu „prezentácie hostí/diskusie vo výbore pre kultúrne záležitosti“ poskytnúť priestor na výmenu nápadov a aktuálnych informácií o relevantných otázkach. Orientačný zoznam tém by mohol zahŕňať:

- *Ukrajina: kultúra, kultúrne dedičstvo a obnova*

Výmeny názorov v rámci výboru pre kultúrne záležitosti o prístupe „Tím Európa“ a iných podporných opatreniach s cieľom posúdiť a identifikovať dodatočné potreby a príležitosti na spoluprácu pri poskytovaní podpory Ukrajine v oblasti kultúry a dedičstva.

- *Kultúrne práva, kultúrna demokracia a sociálne angažované umenie: výmena najlepších postupov*

Diskusia vo výbore pre kultúrne záležitosti s príspevkom príslušných medzinárodných zainteresovaných strán vrátane osobitného spravodajcu OSN pre kultúrne práva.

---

18 Pozri správu Komisie o pracovnom pláne EÚ pre kultúru na roky 2023 – 2026.

- *Konkurencieschopnosť a kultúrne rozmery európskeho sektora videohier*

Výmena názorov na možnom spoločnom zasadnutí výboru pre kultúrne záležitosti a pracovnej skupiny pre audiovizuálnu oblasť a médiá.

- *Politika v oblasti architektúry, vysokokvalitné životné prostredie pre všetkých a Nový európsky Bauhaus*

Výmena názorov na možnom spoločnom zasadnutí výboru pre kultúrne záležitosti a pracovnej skupiny pre životné prostredie s príspevkom ďalších príslušných zainteresovaných strán, ako je sieť európskych riaditeľov pre politiky v oblasti architektúry (EDAP).

- *Autorské právo – prezentácia iných pracovných skupín*

Výmena názorov na možnom spoločnom zasadnutí výboru pre kultúrne záležitosti a pracovnej skupiny pre duševné vlastníctvo (autorské práva).

- *Kultúra, európske dejiny a pamäť*

Výmena názorov v rámci výboru pre kultúrne záležitosti s cieľom zapojiť relevantné zainteresované strany v oblasti medzinárodných záležitostí, príslušné orgány EÚ alebo iné subjekty.

Uvedený zoznam nebráni predsedníctvam, aby sa podľa potreby zaoberali inými relevantnými témami.

G. Ďalšie opatrenia

V súlade s predchádzajúcimi pracovnými plánmi EÚ pre kultúru budú k vykonávaniu pracovného plánu a skúmaniu prioritných tém naďalej prispievať konferencie, semináre, štúdie a ďalšie opatrenia.

Pri zachovaní potreby flexibility a schopnosti reagovať v rámci tohto pracovného plánu by orientačné témy pre iniciatívy pod vedením predsedníctva a možné výstupy Rady mohli zahŕňať:

- príspevok knižníc a médií k odolnosti spoločnosti,
- ochranu kultúrneho dedičstva a boj proti nedovolenému obchodovaniu,
- medzinárodné kultúrne vzťahy,
- zručnosti a povolania v oblasti a kultúry v čase transformácie,
- autorské práva a kultúru,
- nehmotné kultúrne dedičstvo,
- silný kultúrny ekosystém pre odolnú a zdravú spoločnosť,
- úlohu kultúry pri zvyšovaní blahobytu, občianskej účasti a odolnosti komunít,
- kultúrne dedičstvo pod vodou,
- kultúru a udržateľný cestovný ruch.

Orientačný harmonogram pracovného plánu EÚ pre kultúru na roky 2027 – 2030

	2027		2028		2029		2030	
	H1	**H2**	**H1**	**H2**	**H1**	**H2**	**H1**	**H2**
Posilnenie európskych hodnôt, kultúrnych práv a umeleckej slobody								
Umelecká sloboda			OMK					
Prístup ku kultúre			Činnosti v rámci partnerského učenia (príp.)					
Knižnice a kultúrne inštitúcie	Konferencia: knižnice a médiá pre spoločenskú odolnosť a občiansku angažovanosť	Konferencia: verejné knižnice, kultúra čítania a gramotnosť: európske perspektívy a grécke iniciatívy				hodnotenie		
Kultúrne práva					Výbor pre kultúrne záležitosti: prezentácie hostí/diskusie (príp.)			
B. Posilnenie postavenia umelcov a kultúrnych pracovníkov a podpora ľudí a spoločnosti								
Kultúra a zdravie		Konferencia o predpisovaní kultúry	Seminár (príp.)	Konferencia a závery Rady (príp.)				
Postavenie a pracovné podmienky							Hodnotenie (príp.)	

Zručnosti a odborná príprava			Konferencia: zručnosti pripravené na budúcnosť pre silnejšiu kultúru, dedičstvo a kreatívne ekosystémy					
Dobré životné podmienky, občianska účasť a odolnosť komunít								Konferencia a závery (príp.)
C. Kultúra, konkurencieschopnosť, odolnosť, inovácia, udržateľnosť a súdržnosť								
Financovanie kultúry	OMK							
			Konferencia o mechanizme financovania					
Pripravenosť na krízy a katastrofy				OMK				
Údaje o kultúre			Sieť odborníkov					

Umelá inteligencia		Konferencia o vzťahu medzi umelou inteligenciou, duševným vlastníctvom a podmienkami zamestnávania v kultúrnom sektore Konferencia o využívaní umelej inteligencie zameraná na zachovanie a podporu kultúrneho dedičstva	Výbor pre kultúrne záležitosti: prezentácie hostí/diskusie (umelá inteligencia a autorské práva)	Politický dialóg (príp.)		Politický dialóg (príp.)	Konferencia a závery Rady (príp.)	
Kultúrne dedičstvo a klíma		Neformálne stretnutie ministrov Konferencia o modrej ekonomike a podpore archeologických nálezísk pod vodou	Konferencia o múzeách a kultúrnom dedičstve ako hnacej sile ochrany, obnovy a odolnosti					Hodnotenie (príp.)
Výmeny v rámci sektorov (audiovizuálne, hudobné)			Výbor pre kultúrne záležitosti: prezentácie hostí/diskusie (príp.) Konferencia o filmovom dedičstve a filmovom vzdelávaní	Výbor pre kultúrne záležitosti: prezentácie hostí/diskusie (príp.)				

Politika v oblasti architektúry	Zasadnutia EDAP	Zasadnutia EDAP Európska konferencia o politikách v oblasti architektúry (ECAP)	Zasadnutia EDAP	Zasadnutia EDAP Európska konferencia o politikách v oblasti architektúry (ECAP)	Zasadnutia EDAP Výbor pre kultúrne záležitosti: prezentácie hostí/diskusie (príp.)	Zasadnutia EDAP Európska konferencia o politikách v oblasti architektúry (ECAP)	Zasadnutia EDAP	Zasadnutia EDAP Európska konferencia o politikách v oblasti architektúry (ECAP)
Konkurenciesc hopnosť kultúrnych a kreatívnych sektorov	Konferencia: prehodnotenie konkurenciesch opnosti EÚ: ako prispievajú kultúrne a kreatívne sektory							
D. Medzinárodné kultúrne vzťahy a partnerstvá								
Nedovolené obchodovanie		Konferencia o nezákonnom obchodovaní s kultúrnymi statkami a obchodovaní s falšovanými umeleckými dielami						
Ukrajina	Prístup „Tím Európa“	Prístup „Tím Európa“	Prístup „Tím Európa“	Prístup „Tím Európa“	Prístup „Tím Európa“ Výbor pre kultúrne záležitosti: prezentácie hostí/diskusie (príp.)	Prístup „Tím Európa“	Prístup „Tím Európa“	Prístup „Tím Európa“
Medzinárodné kultúrne vzťahy	Zasadnutia vyšších	Zasadnutia vyšších	Zasadnutia vyšších	Zasadnutia vyšších	Zasadnutia vyšších	Zasadnutia vyšších	Zasadnutia vyšších	Zasadnutia vyšších

	úradníkov (príp.)	úradníkov (príp.)	úradníkov (príp.) Konferencia o posilnení kultúrnej spolupráce v Stredozemí	úradníkov (príp.)	úradníkov (príp.) Hodnotenie (príp.)	úradníkov (príp.)	úradníkov (príp.)	úradníkov (príp.)

Usmernenia k pracovným metódam

Všeobecné zásady

- Opatrenia v rámci pracovného plánu by sa mali vykonávať flexibilným spôsobom a v súlade so zásadami subsidiarity a proporcionality.
- Účasť je dobrovoľná a v relevantných prípadoch účastníkov vymenúvajú členské štáty.
- Opatrenia v rámci pracovného plánu by nemali neprimerane zvyšovať administratívne zaťaženie pre členské štáty, Komisiu a zainteresované strany.
- Komisia môže podporiť vykonávanie pracovného plánu poskytovaním odborných znalostí a vo vhodných prípadoch logistickej alebo finančnej podpory.
- Vo vhodných prípadoch sa výsledky činností vykonávaných v rámci pracovného plánu môžu predložiť Rade alebo jej prípravným orgánom.
- Opatrenia v rámci pracovného plánu môžu byť podkladom pre budúci rozvoj politiky a politické odporúčania.
- Predsedníctva, členské štáty a Komisia by sa mali snažiť zabezpečiť súlad medzi opatreniami v rámci tohto pracovného plánu a inými príslušnými iniciatívami.
- V relevantných prípadoch sa po ukončení opatrenia predloží správa o jeho výsledkoch.

Politické dialógy

- Komisia usporiada politické dialógy – za predpokladu, že sú splnené rozpočtové podmienky, hoci jednotlivé členské štáty alebo predsedníctva môžu navrhnúť konkrétnu tému, na ktorú sa chcú zamerať, alebo zorganizovať ďalšie dialógy alebo podujatia, a to aj v súvislosti s relevantnými iniciatívami prijatými na vnútroštátnej úrovni.

- Politické dialógy by mali združovať príslušných tvorcov politík, odborníkov a vo vhodných prípadoch zainteresované strany.

Činnosti v rámci partnerského učenia/semináre

- Činnosti v rámci partnerského učenia zahŕňajú dobrovoľné partnerské výmeny pod vedením členských štátov a poskytujú členským štátom flexibilný formát na výmenu najlepších postupov a skúseností.

- Členský štát alebo skupina zainteresovaných členských štátov môže, ak to považuje za potrebné, navrhnúť organizáciu a financovanie činností v rámci partnerského učenia. Ak sú splnené rozpočtové podmienky, Komisia môže poskytnúť finančnú podporu.

- „Semináre“ sú výmeny pod vedením Komisie, na ktorých sa stretávajú členské štáty, odborníci a zainteresované strany.

Otvorená metóda koordinácie (OMK)

- OMK poskytuje rámec pre spoluprácu, výmenu a zdieľanie osvedčených postupov medzi členskými štátmi, pokiaľ ide o určité spoločné témy, a umožňuje vypracovanie nezáväzných odporúčaní.

- Mandát OMK sa sfinalizuje v rámci výboru pre kultúrne záležitosti – v prípade potreby s príspevkom iných príslušných pracovných skupín – na základe návrhu mandátu, ktorý predloží Komisia.

- V mandáte sa môže navrhnúť, aby boli do skupiny OMK prizvané tretie strany vrátane tretích krajín.

- Každá skupina OMK na svojom prvom zasadnutí vymenuje predsedu alebo spolupredsedov.

- V závislosti od tematickej oblasti môže byť skupina OMK vyzvaná k tomu, aby vytvorila menšie, osobitne zamerané skupiny a vo vhodných prípadoch využívala participatívne metódy.

Siete a výmeny odborníkov

- V prípadoch, v ktorých je potrebná nepretržitá spolupráca, výmena informácií alebo koordinácia, sa môžu využiť siete a výmeny odborníkov.

- Príslušných expertov do týchto sietí a výmien vymenúvajú podľa potreby členské štáty a Komisia.

Opatrenia nadväzujúce na predchádzajúce OMK

- Vo vhodných prípadoch sa môžu zorganizovať hodnotenia, výmeny názorov alebo iné nadväzujúce činnosti týkajúce sa tém, ktoré sa riešia prostredníctvom OMK v rámci pracovného plánu na roky 2023 – 2026 alebo predchádzajúcich pracovných plánov.

- V rámci týchto činností by sa mali posúdiť nedostatky vo vykonávaní, určiť povinnosti týkajúce sa nadväzujúcich opatrení a vytvoriť prepojenia na budúci vývoj politík na únijnej a vnútroštátnej úrovni.

Prezentácie hostí/diskusie vo výbore pre kultúrne záležitosti

- V rámci výboru pre kultúrne záležitosti sa môžu organizovať prezentácie hostí alebo diskusie s cieľom uľahčiť rokovania o vznikajúcich otázkach a vývoji v politických oblastiach súvisiacich s kultúrou.

- Takéto výmeny môžu v súlade s rokovacím poriadkom Rady zahŕňať príspevky externých odborníkov a zainteresovaných strán, ako aj zástupcov iných príslušných prípravných orgánov Rady.

Hlavné politické dokumenty

- Vyhlásenie z Cáceres (Španielsko, 2023)
- Charta základných práv Európskej únie (Ú. v. EÚ C 326, 26.10.2012)
- Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov COM(2025) 165 final Kultúrny kompas pre Európu (2025) [COM(2025) 785 final]
- Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov o akčnom pláne EÚ proti nedovolenému obchodovaniu s kultúrnymi objektmi [COM(2022) 800]
- Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov s názvom Akčný plán pre kontinent umelej inteligencie [COM(2025) 165 final]
- Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov s názvom Maximálne využitie inovačného potenciálu EÚ – Akčný plán pre oblasť duševného vlastníctva na podporu obnovy a odolnosti EÚ [COM(2020) 760 final]

– Oznámenie Komisie Európskemu Parlamentu, Európskej Rade, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov s názvom Nová európska stratégia pre kultúru [COM(2018) 267 final]

– Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov s názvom Nový európsky Bauhaus: krásny, udržateľný, spoločný [COM(2021) 573 final]

– Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov o akčnom pláne pre európsku demokraciu [COM(2020) 790 final]

– Závery Rady o posúdení právneho rámca pre audiovizuálne mediálne služby a služby platforiem na zdieľanie videí (C/2025/2954, 26.5.2025)

– Závery Rady o ohrozených a vysídlených umelcoch (Ú. v. EÚ C 185/39, 26.5.2023)

– Závery Rady o správe kultúry (Ú. v. EÚ C 393/8, 19.12.2012)

– Závery Rady o kultúre, vysokokvalitnej architektúre a zastavanom prostredí ako kľúčových prvkoch iniciatívy Nový európsky Bauhaus (Ú. v. EÚ 2021/C 501 I/03, 13.12.2021)

– Závery Rady o posilnení postavenia kultúrnych a kreatívnych odvetví prostredníctvom rozvoja publika založeného na údajoch (C/2024/3542, 31.5.2024)

– Závery Rady o posilnení kultúrneho a kreatívneho rozmeru európskeho sektora videohier (C/2023/1345, 30.11.2023)

– Závery Rady o prístupe EÚ ku kultúrnemu dedičstvu v konfliktoch a krízach, dokument 9837/21

– Závery Rady o zlepšovaní a podpore prístupu ku kultúre (C/2024/7446, 13.12.2024)

– Závery Rady o podpore mladých umelcov a profesionálov v kultúrnych a kreatívnych sektoroch na začiatku ich kariéry (C/2025/3165, 4.6.2025)

– Závery Rady o strategickej úlohe kultúry, kultúrneho dedičstva a audiovizuálnych diel pri podpore európskych hodnôt a demokratickej odolnosti (C/2025/6562, 10.12.2025)

– Dohovor Rady Európy o ochrane archeologického dedičstva Európy (revidovaný) (dohovor z Valletty, 1992)

– Dohovor Rady Európy o ochrane architektonického dedičstva Európy (dohovor z Granady, 1985)

– Dohovor Rady Európy o priestupkoch týkajúcich sa kultúrnych statkov (Nikózia, 2017)

– Rámcový dohovor Rady Európy o hodnote kultúrneho dedičstva pre spoločnosť (dohovor z Fara, 2005)

– Dohovor Rady Európy o krajine (dohovor z Florencie, 2000)

– Uznesenie Rady o pracovnom pláne EÚ pre kultúru na roky 2023 – 2026 (Ú. v. EÚ 2022/C 466/01, 7.12.2022)

– Vyhlásenie z Davosu s názvom Na ceste k vysokokvalitnej kultúre výstavby pre Európu, (Švajčiarsko, 2018)

– Stratégia EÚ pre boj proti antisemitizmu a podporu židovského života na roky 2021 – 2030 (prijatá 5. októbra 2021)

– Štúdia Európskej komisie, 2020, The status and working conditions of artists and cultural and creative professionals (Postavenie a pracovné podmienky umelcov a kultúrnych a kreatívnych pracovníkov), záverečná správa, https://culture.ec.europa.eu/resources/document-library/the-status-and-working-conditions-of-artists-and-cultural-and-creative-professionals-0

– Štúdia Európskej komisie, 2026, Study on the discoverability of diverse European cultural content in the digital environment (Štúdia o objaviteľnosti rozmanitého európskeho kultúrneho obsahu v digitálnom prostredí), záverečná správa, https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/34da2669-32b4-11f1-be39-01aa75ed71a1

– Európska komisia, Správa o sociálnej ochrane umelcov, máj 2025: Mutual learning on inclusive social protection for artists and creative workers (Partnerské učenie v oblasti inkluzívnej sociálnej ochrany umelcov a kreatívnych pracovníkov) – Európska komisia; https://employment-social-affairs.ec.europa.eu/social-protection-social-inclusion/mutual-learning-inclusive-social-protection-artists-and-creative-workers-2025-05-06_en

– Strategický program Európskej rady na roky 2024 – 2029 (EUCO 15/24)

– Európsky orgán práce, štúdia ELA, uverejnená v decembri 2024: https://www.ela.europa.eu/en/news/creative-sectors-ela-study-reveals-precarious-working-conditions-and-undeclared-labour

– Uznesenie Európskeho parlamentu z 21. novembra 2023 s odporúčaniami pre Komisiu o rámci EÚ pre sociálnu a profesijnú situáciu umelcov a pracovníkov v kultúrnych a kreatívnych odvetviach (2023/2051(INL))

– EPRS, štúdia výskumnej služby Európskeho parlamentu, EU framework for the social and professional situation of artists and workers in the cultural and creative sectors (Rámec EÚ pre sociálnu a profesijnú situáciu umelcov a pracovníkov v kultúrnych a kreatívnych odvetviach), november 2023, https://www.europarl.europa.eu/thinktank/fr/document/EPRS_STU(2023)747426

– Strategický plán Úradu Európskej únie pre duševné vlastníctvo do roku 2030, The EUIPO's DNA, a robust, inclusive, diverse and sustainable IP ecosystem that works for all (DNA úradu EUIPO, spoľahlivý, inkluzívny, rozmanitý a udržateľný ekosystém duševného vlastníctva, ktorý funguje pre všetkých)

– Europol (2026), Changing tactics, changing targets: the evolving nature of museum heists, (Meniaca sa taktika, meniace sa ciele: vyvíjajúca sa povaha krádeží v múzeách) séria správ Europolu Spotlight, Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie

– Vyhlásenie skupiny G20 z KwaDukuzy (Južná Afrika, 2025)

– Rímska vyhlásenie ministrov kultúry skupiny G20 a vyhlásenie vedúcich predstaviteľov skupiny G20 (Rím, 2021)

– Vyhlásenie ministrov kultúry G20 zo Salvadoru da Bahia (Brazília, 2024)

– Publikácia ICOMOS „Európske zásady kvality pre intervencie financované EÚ s potenciálnym vplyvom na kultúrne dedičstvo", revidované vydanie, november 2020

– Správa MOP z roku 2023: The Future of Work in the Arts and Entertainment Sector (Budúcnosť práce v odvetví umenia a zábavy) | Medzinárodná organizácia práce; https://www.ilo.org/publications/future-work-arts-and-entertainment-sector

– Spoločné oznámenie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov s názvom Európsky štít na ochranu demokracie: opora silných a odolných demokracií [JOIN(2025) 791 final]

– Spoločné oznámenie Európskemu parlamentu, Európskej rade, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov o Európskej stratégii únie pripravenosti [Join/2025/130 final]

– Spoločné oznámenie Európskemu parlamentu a Rade s názvom Stratégia EÚ pre medzinárodné kultúrne vzťahy [JOIN(2016) 29 final]

– Spoločné vyhlásenie s názvom Európa pre kultúru – kultúra pre Európu, 2026 (Ú. v. EÚ C, C/2026/3440, 25.6.2026)

– Záväzok ministrov kultúry z konferencie MONDIACULTA 2025 – výsledný dokument (Barcelona, 1. októbra 2025)

– Charta z Porto Santo – Culture and the Promotion of Democracy: Towards a European Cultural Citizenship (Kultúra a podpora demokracie: smerom ku kultúrnemu európskemu občianstvu) (2021)

– Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2022/2065 z 19. októbra 2022 o jednotnom trhu s digitálnymi službami a o zmene smernice 2000/31/ES (akt o digitálnych službách) (Ú. v. EÚ L 277/1, 27.10.2022)

– Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1689 z 13. júna 2024, ktorým sa stanovujú harmonizované pravidlá v oblasti umelej inteligencie a ktorým sa menia nariadenia (ES) č. 300/2008, (EÚ) č. 167/2013, (EÚ) č. 168/2013, (EÚ) 2018/858, (EÚ) 2018/1139 a (EÚ) 2019/2144 a smernice 2014/90/EÚ, (EÚ) 2016/797 a (EÚ) 2020/1828 (nariadenie o umelej inteligencii) (Ú. v. EÚ L, 2024/1689)

– Správa Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru regiónov o pracovnom pláne EÚ pre kultúru na roky 2023 – 2026 [COM/2026/337 final]

– Správa skupiny expertov členských štátov pre otvorenú metódu koordinácie (OMK) „Culture and Health, Time to Act“ (Kultúra a zdravie, čas konať) (2025) https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/be89805d-9cf8-11f0-97c8-01aa75ed71a1/language-en.

– Správa skupiny expertov členských štátov pre otvorenú metódu koordinácie (OMK) „Creative Shifts: Empowering culture for sustainable living“ (Tvorivé zmeny: posilnenie postavenia kultúry v prospech udržateľného životného štýlu) (2025), https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/043230ba-d250-11f0-8da2-01aa75ed71a1

– Správa skupiny expertov členských štátov pre otvorenú metódu koordinácie (OMK) „Strengthening Cultural Heritage Resilience for Climate Change“ (Posilňovanie odolnosti kultúrneho dedičstva voči zmene klímy) (2022) https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/4bfcf605-2741-11ed-8fa0-01aa75ed71a1/language-en.

– Správa skupiny expertov členských štátov pre otvorenú metódu koordinácie (OMK) „The Status and Working Conditions of Artists and Creative and Cultural Professionals“ (Postavenie a pracovné podmienky umelcov a kreatívnych a kultúrnych pracovníkov) (2023) https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/01fafa79-1a13-11ee-806b-01aa75ed71a1/language-en.

– Správa skupiny expertov členských štátov pre otvorenú metódu koordinácie (OMK) „Strengthening Europe through Public Libraries – How sustained investment in public libraries and their multiple roles delivers social, cultural and democratic returns“ (Posilnenie Európy prostredníctvom verejných knižníc – ako udržateľné investície do verejných knižníc a ich početné úlohy prinášajú sociálnu, kultúrnu a demokratickú návratnosť) (2026) https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/623284d9-8184-11f1-bf5e-01aa75ed71a1/language-en.

– Správa skupiny expertov členských štátov pre otvorenú metódu koordinácie (OMK) „Stormy Times – Nature and humans: Cultural Courage for change“ (Búrlivé časy. Príroda a ľudia: kultúrna odvaha na zmenu) (2022), https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/0380f31c-37c9-11ed-9c68-01aa75ed71a1/language-en.

– Správa skupiny expertov členských štátov pre otvorenú metódu koordinácie (OMK) „Towards a shared culture of architecture – Investing in a high-quality living environment for everyone“ (Smerom k spoločnej kultúre architektúry. Investovanie do vysokokvalitného životného prostredia pre všetkých) (2021), https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/bd7cba7e-2680-11ec-bd8e-01aa75ed71a1/language-en.

– Dialóg občianskej spoločnosti „Voices of Culture“ (Hlasy kultúry), 2021, https://voicesofculture.eu/2021/07/06/brainstorming-report-status-working-conditions-for-artists-cultural-and-creative-professionals/

– UNESCO, Haagsky dohovor o ochrane kultúrnych hodnôt v prípade ozbrojeného konfliktu z roku 1954

– UNESCO, Dohovor o opatreniach na zákaz a zamedzenie nedovoleného dovozu, vývozu a prevodu vlastníctva kultúrnych statkov z roku 1970

– UNESCO, Dohovor o ochrane svetového kultúrneho a prírodného dedičstva z roku 1972

– UNESCO, odporúčanie z roku 1980 o postavení umelca

– UNESCO 1999: Druhý protokol k Haagskemu dohovoru o ochrane kultúrnych hodnôt v prípade ozbrojeného konfliktu z roku 1954

– UNESCO, Dohovor o ochrane kultúrneho dedičstva pod vodou z roku 2001

– UNESCO, Dohovor na ochranu nehmotného kultúrneho dedičstva z roku 2003

– UNESCO, Dohovor o ochrane a podpore rozmanitosti kultúrnych prejavov z roku 2005 (vrátane jeho prispôsobenia digitálnemu prostrediu – operačné usmernenia z roku 2020)

– UNESCO, odporúčanie týkajúce sa ochrany a podpory múzeí a zbierok, ich rozmanitosti a ich úlohy v spoločnosti z roku 2015

– Štatistický inštitút UNESCO: Rámec pre kultúrnu štatistiku z roku 2025

– UNESCO, Re|Shaping Policies for Creativity: we shared, we act, we build (Pretváranie politík v záujme kreativity: zdieľame, konáme, budujeme) (štvrté vydanie z roku 2026)

– UNESCO, odporúčanie o etike umelej inteligencie (november 2021)

– UNESCO: vykonávanie odporúčania UNESCO z roku 1980 o postavení umelca; https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000387452

– Rezolúcia Valného zhromaždenia Organizácie Spojených národov s názvom Transformujeme náš svet: Agenda 2030 pre udržateľný rozvoj (prijatá 25. septembra 2015)

– Organizácia Spojených národov, Pakt pre budúcnosť (A/RES/79/1 prijatý 22. septembra 2024)